

การประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใต้
แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Curriculum Evaluation on Master of Political Science, Suratthani Rajabhat
University toward Process of Teaching in the 21st Century

อัศวศิริ ลาปีอี^{1*}, สุพัฒพงศ์ แยมอิม¹ และไชยวัฒน์ เผือกคง²
Aussiri Lapi-e^{1*}, Suphatpong Yamim¹ and Chaiwat Phuakkhong²

¹ อาจารย์ ดร., รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹ Lecturer Dr., Master of Political Science, Humanities and Social Science,
Suratthani Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² Asst.Prof. Dr., Master of Political Science, Humanities and Social Science,
Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author, E-mail: sirin.a@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี รวมถึงเสนอแนวทางการดำเนินงานตามกรอบมโนทัศน์การพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวการวิจัยเชิงผลานวิธีซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน และวิเคราะห์ผลประเมินด้วยเทคนิค CIPP Model ประกอบการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 คน ผู้การตีความสร้างข้อสรุปในภาพรวม ทั้งนี้พบว่า ผลประเมินคุณภาพหลักสูตรภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $s.d. = 0.64$) สอดคล้องกับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, $s.d. = 0.40$) เช่นเดียวกัน ขณะที่ข้อเสนอแนะเชิงแนวคิดการเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทการบริหารจัดการของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีนั้น ควรเน้นผลิตสร้างองค์ความรู้ด้วยฐานคิด “การศึกษาพลเมือง” พร้อมขับเคลื่อนกลไกยกระดับความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นภาคใต้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความเป็นสากลตามปรัชญาที่กำหนด

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The evaluation of this research aims to explore opinion of stakeholders toward Master of Political Science program in Suratthani Rajabhat University and study guidelines for process of teaching development skills in the 21st century. This research uses a mixed method research. The selected participants were 113 samples for evaluated analysis by using the CIPP model based on decision-making approach and selected 13 sample who experts within the mentioned field. The data were analyzed by interpreting for creating conclusions. The result founded that overall of evaluated program at a high level ($\bar{x} = 4.19$, s.d. = 0.64) accord with overall opinions of teaching development skills in the 21st century at a high level ($\bar{x} = 4.21$, s.d. = 0.40). While the conceptual support for process of teaching development skills in the 21st century that should focus based on "Civic Education". As well as strengths driven of political science program for being a part of the knowledge expansion in order to development at southern region in change stream and cosmopolitan according to the philosophy program.

Keywords: Curriculum Evaluation, Master of Political Science, Teaching in the 21st Century

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์โลกที่เกิดจากจากปัจจัยต่าง ๆ ในปัจจุบันนั้น ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทุกส่วนของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และนำไปสู่การปรับตัวของกลไกการพัฒนาที่หลากหลาย ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมถึงสิ่งแวดล้อมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา อันถือได้ว่าเป็นฐานรากที่สำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลผลิตที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทตามสถานการณ์โลกอย่างรวดเร็ว โดยจำเป็นต้องสร้างอัตลักษณ์หรือกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ตั้งรวมทั้งการดำเนินการให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์เชิงนโยบายทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเชิงบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้สถาบันที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในมิติต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานทั้งในระดับประเทศและระดับสากลอย่างมีคุณภาพ (อภิรดี จิโรภาส และอัศวศิริ ลาปี่อ, 2561)

ปัจจุบันการขยายแนวคิดว่าด้วยการปรับตัวของสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งระดับประเทศและสากล นอกจากต้องคำนึงถึงบทบาทต่อกระบวนการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถแก่ผู้เรียนทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพอย่างเข้มข้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในการพัฒนาประเทศโดยรวมเป็นองค์ประกอบสำคัญหลักแล้ว การบรรลุเงื่อนไขดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปถึงการปรับตัวในมิติของการบริหารจัดการเชิงโครงสร้างซึ่งต้องนำไปสู่การสร้างสรรค้ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 16-21) ได้สรุปทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างน่าสนใจว่าด้วยบริบทปัจจุบันนั้นควรปรับกระบวนการเรียนรู้ด้วยการค้นคว้าเองของนักเรียน ขณะที่ผู้สอนควรช่วย

แนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ นอกจากนี้การปรับรายละเอียดของสาระวิชาให้ทันสมัยอยู่เสมอจนถึงแม้มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการสนองต่อการเรียนรู้ เพื่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนอย่างครอบคลุม ดังนั้นจึงควรปรับระบบการเรียนรู้จากกลุ่มสาระวิชา (content) บนฐานการมุ่งพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ รวมถึงทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ควรปรับสาระการเรียนรู้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการกำหนดกลุ่มวิชาแกนของแต่ละประเด็นหลักในรายวิชาของหลักสูตรต่าง ๆ จะนำมาสู่การดำเนินงานตามกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้แก่สถาบันการศึกษาที่สามารถสร้างศักยภาพพร้อมส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาเชิงโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความรู้ความสามารถด้านดิจิทัลและความคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและจัดการความสลับซับซ้อนของเหตุการณ์ การคิดขั้นสูงอย่างเป็นเหตุเป็นผลเชิงตรรกะ (Levin, 1993) ผ่านการสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชา ซึ่งถือเป็นสาระวิชาหลัก (Core Subjects) อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย กลุ่มภาษาแม่และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์รวมทั้งศึกษาการปกครองเพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองภายใต้ขอบข่ายการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เช่นเดียวกัน

นอกเหนือจากภารกิจหลักข้างต้นที่กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปแล้ว กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศได้ขยายกลไกการดำเนินงานเพื่อตอบสนองภารกิจอื่นในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศไว้เป็นการเพิ่มเติมตามบริบทรายกลุ่มและลักษณะพื้นที่ตามภูมิภาคด้วย เช่นเดียวกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มจังหวัดภาคใต้รวม 5 พื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งได้ร่วมกำหนดรูปแบบดำเนินงานในลักษณะผสมผสานภารกิจอย่างเข้มแข็งพร้อมผลิตซ้ำพันธกิจการดำเนินงานให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ไว้เป็นการสำคัญ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงเงื่อนไขการขับเคลื่อนแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ซึ่งปรากฏพบแนวทางการดำเนินงานที่ระบุไว้ในนโยบาย วิสัยทัศน์ภายใต้ปรัชญา “สร้างปัญญา เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” อันนำไปสู่การขับเคลื่อนด้วยแผนปฏิบัติการเชิงประจักษ์ภายใต้การดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยได้ระบุเกี่ยวกับกลไกและเป้าหมายการผลิตบัณฑิตบนพื้นฐานของการสร้างสรรค์คุณภาพท้องถิ่นและสังคมอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนคุณภาพการวิจัยและนวัตกรรม การอนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมและพัฒนาขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพการผลิตและพัฒนาครู การเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากร การเงินและงบประมาณรวมถึงการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดแนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ไว้อีกด้วย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ม.ป.ป) ส่งผลให้หลักสูตร สาขาวิชาสังกัดคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำเป็นต้องปรับตัวตามทิศทางการดำเนินงานข้อกำหนดอย่างรอบด้านควบคู่กับการยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของสังคมท้องถิ่น ขณะเดียวกันอิทธิพลดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างหลากหลายอันนำมาซึ่งการผลิตสร้างหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ที่สะท้อนความต้องการบริบท

สังคมภาคใต้ต่อกลไกการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) และสอดคล้องกับการก่อรูปเครือข่ายองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่เข้มแข็งอีกด้วย

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ถือเป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่พัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขทางการเมืองทุกระดับ การพิจารณาสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งระบบรวมถึงปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเชื่อมร้อยกับการนำเสนอปรัชญาและจุดประสงค์ผ่านข้อความคิดว่า ด้วยปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ของระบบโลก ด้วยชุดความรู้กระแสโลกวิวัฒน์ผสมผสานชุดความรู้ระบบท้องถิ่นภายใต้วิถีวิทยาการศึกษานอกระบบให้มีความสำคัญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ ที่ส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น ขณะเดียวกันบริบทความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่รวมถึงความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงอยู่นั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตของประชาชนโดยตรงและความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อเสถียรภาพทางการเมืองรวมทั้งความสงบสุขของสังคมไทยโดยรวมด้วย ทั้งนี้แนวโน้มของสังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ฉายเงาของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศขนาดใหญ่ นั้น ได้ขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้วยการพัฒนาขอบข่ายองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ จึงนับเป็นบทบาทสำคัญของสถาบันการศึกษาทุกระดับที่ควรกำหนดความพร้อมในการสนับสนุนกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) ขณะเดียวกันบทบาทของสถาบันระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันที่ต้องเร่งปรับตัวและเร่งสร้างหลักสูตรที่สามารถถ่ายทอดความคิด ปลูกฝังทักษะที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้น ยิ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ที่อยู่บนฐานคิดของการมุ่งพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้มีทักษะจำเป็น ภายใต้กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญ

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนปีการศึกษา 2563 นั้น ใช้แนวทางการประเมินคุณภาพหลักสูตรด้วยรูปแบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision-Making Model) จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรฉบับร่างและตรวจสอบองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรทุกขั้นตอนด้วยเครื่องมือประเมิน CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam) ที่เสนอว่าการตัดสินใจจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประเมินในการพิจารณาขั้นพื้นฐานและถือเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546) จึงนำมาซึ่งการกำหนดประเด็นคำถามการวิจัยเพื่อนำเสนอข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผลวิเคราะห์ว่าความคิดเห็นของสังคมต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับใด นอกจากนี้แนวทางการดำเนินงานหลักสูตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีทิศทางอย่างไร ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปยกระดับกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและสังคมประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจระดับความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวคิด ทฤษฎีและกรอบแนวคิด

การสำรวจองค์ความรู้ภายใต้กระบวนการวิจัยครั้งนี้ ได้สังเคราะห์และประมวลแนวคิด ทฤษฎีจากฐานข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งนำเสนอตามลำดับดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการสังเคราะห์ชุดความคิดสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้นสรุปได้ว่าเป็นแนวคิดแห่งอนาคตใหม่ มีจุดเน้นที่การสร้างองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียนต่อการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลง โดยอ้างอิงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้เฉพาะรวม 5 ด้านประกอบด้วย 1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4. ทักษะความเป็นนานาชาติ รวมทั้งด้านที่ 5. ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต เพื่อตั้งเป้าความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) อันสะท้อนถึงเป้าหมายสำคัญในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุศักยภาพและนำเสนอกรอบแนวทางประสิทธิผลการจัดการศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีครั้งนี้

ทฤษฎีการประเมินคุณภาพหลักสูตรการศึกษารูปแบบการประเมิน CIPP Model

การวิจัยครั้งนี้เลือกใช้รูปแบบการประเมินตามทฤษฎีการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Danie L. Stufflebeam อ้างถึงใน มาเรียม นิลพันธ์, 2555) ซึ่งได้อธิบายความหมายของการประเมินผลทางการศึกษาเอาไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นกระบวนการบรรยายการหาข้อมูลและการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจหาทางเลือก ฉะนั้นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมแก่การช่วยตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดตามปกติสถานการณ์ในการตัดสินใจ (Decision Settings) จากบริบทดังกล่าวจึงสามารถประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดรูปแบบการประเมินรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อสะท้อนถึงข้อมูลสารสนเทศสำคัญที่เชื่อมโยงการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครอบคลุมตามเงื่อนไขการประเมินปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยบริบท ปัจจัยนำ ปัจจัยกระบวนการและปัจจัยผลลัพธ์

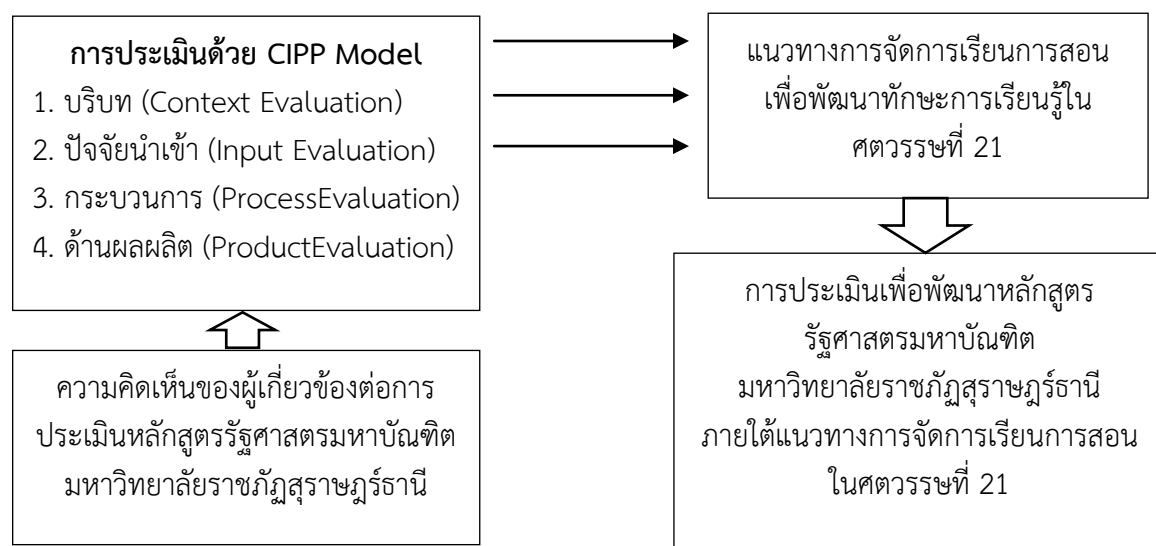
บริบททั่วไปของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง นับเป็นหลักสูตรใหม่ พ.ศ.2563 ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนากระบวนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและกรอบนโยบายของมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นการผลิตมหาบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของสังคมและชุมชน พร้อมขยายผลสู่การพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนจากฐานการสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการ รวมทั้งเพื่อรองรับการปรับตัวล่วงหน้า

อันเนื่องมาจากแนวโน้มเปลี่ยนแปลงทั้งในบริบทท้องถิ่นและบริบทสากล ภายใต้ปรัชญาหลักสูตรว่าด้วยการผลิตบัณฑิตเป็นผู้ “เข้าใจทฤษฎี เข้าถึงปฏิบัติ ในการเชื่อมโยงความคิดทางการเมืองตะวันออกและตะวันตกเพื่อยกระดับภูมิปัญญาต่อการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นให้เป็นภูมิภาควิวัฒน์” ซึ่งสอดคล้องกับกรอบมโนทัศน์ว่าด้วยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดการวิจัย

การกำหนดแนวการประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเพื่อสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานทักษะ 5 ด้าน โดยผลสรุปแบบการประเมินผ่านเครื่องมือ CIPP Model ของ Danial L.Stufflebeam โดยคาดว่าสอดคล้องกับการอธิบายระดับของประสิทธิภาพการดำเนินงานตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอนุมานถึงภาพสะท้อนสังคมที่คาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้สามารถนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบเชิงประเมิน (evaluation research) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใต้แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ นำรูปแบบการประเมินของ CIPP Model ของ Danial L.Stufflebeam เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้กำหนดวิธีแนวการวิจัยตามขั้นตอนโดยมีรายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดกระบวนการวิจัย 2 ขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สสำรวจระดับความคิดเห็นของสังคมในพื้นที่ให้บริการต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

1.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะพิจารณาจากหน่วยงานภาครัฐภายใต้สังกัดกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นตัวแทนองค์กรผู้ใช้บัณฑิตของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และสะท้อนความคาดหวังของสังคมต่อ

การให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทั้งที่ปรากฏในรูปของหน่วยราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 19 องค์กร และหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 138 องค์กร ซึ่งจะใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากสูตร ทาโร ยามาเน่ เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเหมาะสม รวมจำนวนทั้งสิ้น 157 องค์กร โดยสามารถแทนค่าตามขนาดกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 113 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยการประมวลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสำรวจองค์ความรู้การประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบ CIPP Model ของ Danial L.Stufflebeam ประกอบด้วยรายการคำถามที่ครอบคลุมการวิเคราะห์คุณภาพหลักสูตร ปรัชญา วัตถุประสงค์รวมถึงความสอดคล้องในรายวิชาตามมาตรฐานการพัฒนาหลักสูตรทั่วไป

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแปรผันตามแบบสอบถาม เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์สถิติแบบพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปของค่าความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ขณะที่แบบสอบถามตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง/ผู้ใช้บัณฑิต ใช้สถิติทดสอบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งนี้การแปลผลข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนา และมีเกณฑ์การแปลความหมายที่ตั้งไว้ตามหลักสถิติ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาภิรัฐทธิ์, 2547: 137-138) โดยกำหนดการแทนค่าความหมายตามช่วงของแต่ละระดับความคิดเห็นได้ดังนี้ ช่วงระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึงมีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ช่วงระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึงมีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ช่วงระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึงมีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ช่วงระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึงมีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และช่วงระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึงมีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดตามลำดับ ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความเห็นลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด และดำเนินการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนความคิดเห็นตัวแทนสังคมในพื้นที่เพื่อเสนออุปสรรค รวมทั้งแนวทางการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้สอดคล้องตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 พร้อมข้อเสนอเกี่ยวข้องเป็นรายประเด็น

ขั้นตอน 2 วิเคราะห์การดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน รวม 13 คน จาก 3 กลุ่มสำคัญ ประกอบด้วย 1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามบริบทในศตวรรษที่ 21 สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 คน รวมถึง 2. ผู้ทรงคุณวุฒิสังกัดสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่นทั้งในพื้นที่ภาคใต้และนอกพื้นที่ที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรทางด้านรัฐศาสตร์หรือศาสตร์ที่สัมพันธ์ จำนวน 5 คน ขณะที่ 3. ผู้ปฏิบัติงานสังกัดหน่วยราชการส่วนภูมิภาค หน่วยราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมถึงองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งถือเป็นตัวแทนผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต รวม 5 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารสำคัญเกี่ยวข้องและใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ซึ่งสร้างตามขั้นตอนที่สำคัญด้วยสำรวจทฤษฎี แนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตตามมาตรฐานแนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดตัวแปรที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย มาสร้างเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์อย่างครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่เนื้อหาจากการวิเคราะห์ประเมินคุณภาพการบริหารจัดการในภาพรวม ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินทั้งระบบด้วยแนวคิด CIPP Model ทั้งนี้การดำเนินงานวิจัยการประเมินก่อนการใช้หลักสูตร ครั้งนี้คาดว่าช่วยทำให้ทราบว่าเอกสารหลักสูตรมีความถูกต้อง หรือไม่ มีความชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจตรงกันหรือไม่ ทรรศนะที่ใช้ในหลักสูตรมีเพียงพอหรือไม่ แผนการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเพียงใด ซึ่งการประเมินหลักสูตรก่อนการใช้หลักสูตร เป็นปัจจัยเอื้อต่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กระบวนการวิเคราะห์ห้องจากเอกสารเกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารระบุงการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.2) รวมถึงผลการสำรวจความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต เป็นต้นประกอบการยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในขั้นตอนที่ 1 พร้อมวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานโดยการตีความสร้างข้อสรุปความคิดเห็นที่สอดคล้องกับระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องภายใต้แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใต้แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปประเด็นสำคัญตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของสังคมต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

1.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 75.22 และมีอายุระหว่าง 26 - 40 ปี มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 59.29 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 80.53 สังกัดหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 83.19 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 61.06 เห็นชอบกับปรัชญาและการออกแบบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต นอกจากนี้ส่วนใหญ่เห็นว่าการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มีความสอดคล้องสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมในบริบทพื้นที่ภาคใต้จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 73.45 ในขณะที่ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสามารถผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 66.37

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีด้วยเครื่องมือ CIPP Model ซึ่งสรุปผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $s.d. = 0.64$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านผลผลิต (Product) ซึ่งสะท้อนความเป็นผู้นำทางวิชาการ/วิชาชีพและมีขีดความสามารถพัฒนาองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือด้านบริบท (Context) ซึ่งสะท้อนการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์และการออกแบบหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งสะท้อนกลไกส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาสากลรวมทั้งการขยายเครือข่ายองค์ความรู้สู่ระดับนานาชาติ ขณะที่ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งสะท้อนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศและสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งสรุปผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, $s.d. = 0.40$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสะท้อนความสามารถหรือความลึกซึ้งของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สัมพันธ์กับพื้นฐานความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นทางรัฐศาสตร์ของผู้ถ่ายทอดความรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งสะท้อนการส่งเสริมการใช้ความคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญ การสื่อสารอย่างซับซ้อนรวมทั้งการประยุกต์ใช้จินตนาการเพื่อสรรค์สร้างนวัตกรรม ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ซึ่งสะท้อนกลไกการยกระดับกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์เฉพาะตน เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจและตระหนักในหน้าที่ความสำคัญต่อภารกิจส่วนตนและบทบาทส่วนรวม ด้านการพัฒนาทักษะความเป็นนานาชาติ ซึ่งสะท้อนถึงการขยายองค์ความรู้ในลักษณะการข้ามวัฒนธรรม รวมทั้งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ความก้าวหน้าในระดับสากลทั้งทางรัฐศาสตร์และศาสตร์ในมิติต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ในขณะที่ด้านการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งสะท้อนถึงการใช้นวัตกรรมได้อย่างแม่นยำและสร้างสรรค์ต่อกรณีเฉพาะ รวมทั้งการเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

1.4 ความคิดเห็นทั่วไปเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีผู้แสดงความคิดเห็นที่ปรากฏในแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 2.65 โดยมีรายละเอียดดังนี้ ควรจัดให้หลักสูตรมีลักษณะความเป็นสากล โดยการร่วมมือสร้างเครือข่ายกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้หลักสูตรควรสร้างรายวิชาให้มีความหลากหลายมากขึ้น ให้มีพื้นฐานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ขณะเดียวกันหลักสูตรที่เปิดสอนครั้งนี้ คาดว่าจะช่วยสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาพื้นที่สังคมท้องถิ่นในทุกมิติได้เป็นอย่างดี

2. ประเมินแนวทางการดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.1 ประเด็นความเหมาะสมของปรัชญา การออกแบบหลักสูตร ซึ่งสะท้อนคุณภาพโดยรวมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและเหมาะสมขององค์ประกอบทุกมิติแนวทางเดียวกัน โดยสะท้อนถึงการก่อรูปของหลักสูตรซึ่งพิจารณาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมต่อบริบทพื้นที่ภาคใต้ที่ผันผวน (Disruption) ในยุคเปลี่ยน

ผ่านที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการศึกษาในปัจจุบันอย่างมาก อันนับเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการขยายสร้างองค์ความรู้ทางการเมืองการปกครองผ่านกลไกการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยเป็นสำคัญ

2.2 ประเด็นความสัมพันธ์ของจุดมุ่งหมายรายวิชา การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นสอดคล้องในแนวทางเดียวกันโดยพิจารณาข้อมูลขอบข่ายรายวิชาตามระบุในแผนจัดการศึกษาครอบคลุมทักษะที่มุ่งสร้างศักยภาพแก่ผู้เรียนในทุกมิติ ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในรายวิชา “ความคิดและนวัตกรรมการเมืองการปกครองท้องถิ่น” ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในรายวิชา “สัมมนาความคิดการเมืองการปกครองไทยแนววิพากษ์” ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในรายวิชา “ดิจิทัลทางรัฐศาสตร์” ทักษะความเป็นนานาชาติในรายวิชา “ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” รายวิชา “การเมืองเปรียบเทียบของไทยและตะวันตก” และทักษะอาชีพและชีวิตในรายวิชา “การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย” เป็นต้น ทั้งนี้การพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนตามที่ปรากฏในรายวิชาดังกล่าวในลักษณะมุ่งเน้นด้วยฐานคิด “ความเป็นสหวิทยาการของรัฐศาสตร์” ทั้งที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ นั้น นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการผ่านกระบวนการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดเรียนรู้และเท่าทันสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมบรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

2.3 ประเด็นความเป็นไปได้และแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมโนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสรุปความคิดเห็นร่วมตามปรัชญาหลักสูตรที่มุ่งเน้น “ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคม ทฤษฎีการเมืองการปกครองควรเชื่อมโยงความคิดทางการเมืองตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกันเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและสากล” ขณะเดียวกันจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ในภาพรวมของการออกแบบหลักสูตรข้างต้นตามกรอบมโนทัศน์สำหรับทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับกลไกการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นเมืองอย่างยิ่ง ซึ่งพิจารณาตามองค์ประกอบความคิดของขอบข่ายการใช้เหตุผลเชิงวิพากษ์ควบคู่พัฒนาทักษะของนักรัฐศาสตร์เพื่อร่วมขยายองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในอุดมการณ์และค่านิยมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแก่สังคมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อบรรลุข้อกำหนดความคิดรวบยอดภายใต้ “พลเมืองศึกษา หรือ Civic Education” ซึ่งปรากฏพบในเป้าประสงค์ของหลักสูตรนั้น นับเป็นฐานรากสำคัญต่อการเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถสถาปนาตนเองสู่การเป็นนักคิดทางการเมืองการปกครองที่ดี รวมทั้งมีทักษะร่วมบูรณาการออกแบการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบตามปณิธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีต่อไปในศตวรรษที่ 21

การอภิปรายผล

การวิจัยเชิงประเมิน ครั้งนี้สามารถนำเสนอสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์จากข้อสรุปเชิงอ้างอิง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลวิชาการเรื่อง “การประเมินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่” โดยนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้วและคณะ (2556) ได้ใช้เครื่องมือ CIPP Model สรรวจผลการประเมินภาพรวมพบว่าปัจจัยด้านบริบทและด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระดับมาก ซึ่งแตกต่างกับผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นและปัจจัยด้านผลผลิต

ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางนั้น ดังกล่าวเชื่อมโยงกับการอธิบายประสิทธิภาพการประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีในภาพรวม ครั้งนี้ที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับการปรับกลยุทธ์ดำเนินงานของหลักสูตรที่ต้องให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างครบถ้วนภายใต้แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อย่างเข้มข้น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตควรกำหนดแนวทางดำเนินงานให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยนอกจากมุ่งเน้นถึงองค์ประกอบขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับการบริหารจัดการหลักสูตรแล้ว จำเป็นต้องเสริมสร้างผลิตภาพ (Productivity) แก่ผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้สู่การเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูประบบการศึกษาไทยด้วยแนวคิดก้าวข้ามสู่การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

ขณะเดียวกันข้อสรุปครั้งนี้ได้ขยายข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมจากผลงานวิชาการเรื่อง “แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก” โดยวรลักษณ์ คำหวาง และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2560) ซึ่งพิจารณาเกณฑ์พื้นฐานเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งให้ความสำคัญประเด็นทักษะ 3 ประการได้แก่ ทักษะการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งทักษะชีวิตและอาชีพ ดังกล่าวแม้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยกลไกการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากขยายกลไกขับเคลื่อนด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพิ่มเติมในด้านทักษะความเป็นนานาชาติและด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ครบทุกองค์ประกอบทั้ง 5 ประการตามแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้ว คาดว่าจะนำไปสู่การขยายองค์ความรู้สู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ทั้งระบบ ซึ่งนับเป็นข้อมูลสารสนเทศยืนยันสำคัญและต่อยอดถึงข้อสรุปเชิงประจักษ์จากผลการวิจัยครั้งนี้บนฐานการประเมินหลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้หรือไม่เพียงใดให้เกิดประสิทธิผลสอดคล้องการปรับโมทัศน์การจัดการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตที่มุ่งสร้างพลเมืองศึกษาด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองตามกรอบดำเนินงานที่จำเป็นภายใต้แนวคิดแห่งศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมในทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

- นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว ประยูร เทพนวล เมธี ดิสวัสดิ์และนุรชิตา เพอแผลละ (2556). “ประเมินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่”. ในการประชุมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 พฤษภาคม 2556. (Proceeding). หน้า 436-446.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จามจุรี โปรดักท์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (ม.ป.ป). *ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ*. วันที่ค้นข้อมูล 15 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.sru.ac.th/university-info/philosophy-vision-missions.html>
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ:ตาตาตา พับลิเคชั่น จำกัด

วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2560). “แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก”. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(1), 129-138.

อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). “การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.

อภิรดี จิโรภาสและอัคร์ศิริ ลาป้อ. (2561). ประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา:มหาวิทยาลัยทักษิณ.

Levin, H.M. (1993). “Building School Capacity for Effective Teacher Empowerment:Application to Elementary School With At-Risk students,” in Advances In Advances in Research and Theories of School Management and Educational Policy. (Volume 2. Edited by Samuel B. Bacharach and Rodney T. Ogawa. p. 187-216). Greenwich, CO : JAI Press